■ روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران ■ صاحب امتیاز: سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران ■ مدیر مسئول: مهدی گیوه‌کی

یکشنبه ۲۷ آذر ۱۴۰۱ | ۲۳ جمادی‌الاولی ۱۴۴۴ | ۲۰ صفحه | سال بیست‌وسوم - شماره ۶۳۸۴ | Sunday - Dec 18 , 2022

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹ ■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱
■ دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳ ■ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۱۱۵ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۵ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰ ■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰
■ تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴ ■ چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم
■ شاپا: ISSN1735-3637 ■ پایگاه اطلاع‌رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

امروز در تاریخ

■ روز وحدت حوزه و دانشگاه
■ شهادت آیت‌ا... دکتر محمد مفتح/ ۱۳۵۸
■ روز جهانی مهاجران

واحه

فرقی میان طعنه و تعریف خلق نیست
چون رود بگذر از همه سنگریزه‌ها
فاضل نظری

اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۲:۰۱	غروب آفتاب: ۱۶:۵۳
اذان مغرب: ۱۷:۱۳	نیمه‌شب شرعی: ۲۳:۱۶
اذان صبح (فردا): ۵:۳۹	طلوع خورشید (فردا): ۷:۰۹

پیشخوان

بیابان تاتارها

نام سروش حبیبی به عنوان مترجم روی هر کتابی به نوعی اعتبار آن کتاب است. یک ویژگی که به هر مخاطب این نوید را می‌دهد که با داستانی جذاب روبه‌روست. همین موضوع هم درباره کتاب «بیابان تاتارها» نوشته دینو بوتزاتی مصداق دارد. کتابی که توسط انتشارات ماهی منتشر شده است. نویسنده در رمان بیابان تاتارها، سرگذشت افسر جوانی به نام دروگو در قلعه باستانی را روایت می‌کند. جیووانی دروگو، ستوان جوانی است که برای خدمت‌کردن به یک پادگان مرزی قلعه باستانی اعزام می‌شود. جایی که از شهرش بسیار دور است و به دلیل این که خیلی کوچک و دورافتاده و خلوت است، پادگان ثانویه محسوب می‌شود. قلعه‌ای که یک طرف آن مشرف به دشت وسیع و بی‌آب و علفی است که افسانه‌های زیادی در مورد آن جریان دارد و درست در داخل خود قلعه گفته می‌شود دیر یا زود دقیقا از این دشت خواهد بود که حمله مردمان تاتار رخ می‌دهد. به همین دلیل، این دشت صحرای تاتارها نامیده شده است. دروگو ابتدا قصد داشت چند ماه آنجا اقامت داشته باشد. اما به محض ورود به قلعه فهمید که آنجا دچار افسردگی و پوچی می‌شود و باید هر چه سریع‌تر از آن قلعه برود. در آن قلعه نه از زندگی روزمره مثل باقی انسان‌ها خبری بود و نه از جنگ و دفاع از میهن و سلحشوری که به واسطه آن زندگی خود را از دست رفته دید. در واقع، قلعه به گونه‌ای بود که گویی مکانی نه‌تنها از نظر فیزیکی بلکه از نظر زمانی از دنیا جدا شده است. گویی زمان به گونه دیگری جریان داشت. دروگو و همراهانش متوجه گذشت روزها، ماه‌ها و سال‌ها نمی‌شوند و نمی‌فهمند که آنها تمام بهترین دوره زندگی خود را در این مکان می‌گذرانند.

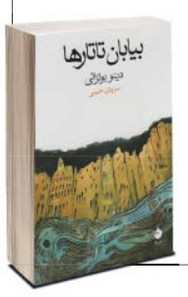

تهرانِ حیران

تنها ۱۳ درصد از ۲۳ میلیون جابه‌جایی روزانه تهران با مترو و اتوبوس انجام می‌شود!

آسمان تهران هیچ نشانی از زندگی ندارد و از آلودگی به هولناکی رسیده است. آسمانی که حالا مشخص شده سالانه ۲۰ هزار تن را به نابودی می‌کشاند و این آمار مرگ و میر تازه در حالی است که بدانیم بر اثر تاثیر مستقیم اتفاق می‌افتد و پیامدهای درازمدت آن حتما در سلامتی شهروندان تاثیرات سوئی به همراه دارد. در کنار این وضعیت اما خیابان‌های شهر مملو از خودرو است و طبیعتا ترافیکی که علاوه بر تاثیرات بر سلامتی به هدررفت عمر شهروندان هم می‌انجامد. همین سال گذشته بود که اعلام شد هر شهروند تهرانی به طور میانگین ۳۰۰ ساعت از عمرش را در ترافیک هدر می‌دهد. این میانگین زمانی هم در حالی گفته شده بود که بدانیم درصد قابل توجهی از مردم خودرو ندارند! همین دیروز آماری از وضعیت رفاه ایرانیان منتشر شد که نشان می‌داد ۵۰ درصد از خانوارهای ایرانی خودرو ندارند اما همین درصد قابل توجه تاوان پیامدهای ناگوار خودروها را می‌دهند.

همه این موارد را بگذارید کنار این گفته دیروز جعفر هاشمی تشکری، رئیس کمیسیون عمران و حمل و نقل شورای شهر که اعلام کرده است: «تنها ۱۳ درصد از ۲۳ میلیون جابه‌جایی روزانه تهران با مترو و اتوبوس انجام می‌شود.» این درصد کم در حالی عنوان شده که همین حالا روایت شلوغی ایستگاه‌های مترو و نبود اتوبوس‌ها نقل محافل رسانه‌ای است. اما سوال این است که اساسا چرا شهروندان از ناوگان حمل و نقل عمومی استفاده نمی‌کنند؟ آن هم در حالی که این استفاده تاثیر مستقیمی بر کیفیت وضعیت هوا خواهد داشت؟ چه شده که حتی آنها حاضرند پای جان‌شان در میان باشد اما از خودروی شخصی استفاده کنند؟ دکتر علیرضا اسماعیلی، رئیس پیشین پلیس راه کشور معتقد است که نمی‌توان بار تقصیرات را روی دوش شهروندان انداخت، چراکه اساسا سیاست‌های حمل و نقل شهری در همه جای دنیا به نوعی ترغیبی است و نه دستوری. او به جام جم می‌گوید: «سیاست‌های اعمالی در مدیریت حمل و نقل شهری به نوعی باید شهروندان را به هر طریقی تشویق به استفاده از این ناوگان کند، اما در ایران نه‌تنها زیرساخت‌های مترو و اتوبوس برای استفاده به‌صرفه شهروندان مهیا نیست، بلکه هر شهروندی با یک حساب معمولی ترجیح می‌دهد از خودروی شخصی استفاده کند.» معنای کلی گفته این کارشناس شهری در این است که شاید عامل اصلی بی‌توجهی محض شهروندان به عدم استفاده از ناوگان حمل و نقل عمومی، تمام مولفه‌هایی است که استفاده از این ناوگان باید داشته باشد و البته که ندارد. علیرضا اسماعیلی می‌گوید: «یک شهروند وقتی می‌خواهد از غرب تهران به شرق این شهر برود متوجه می‌شود به لحاظ مالی هم صرفه به استفاده از خودرو است تا مترو یا اتوبوس. این موضوع فارغ از تمام رفاهی است که استفاده از خودرو به او می‌دهد.»

حالا نزدیک به یک دهه است که مدیران شهری از فروپاشی ناوگان حمل و نقل تهران می‌گویند و عنوان می‌کنند که اتوبوس نداریم و مدت‌هاست در کش و قوس خرید اتوبوس تازه یا دست دوم خارجی مانده‌ایم. خودروسازان بر خلاف توانی که در ساخت دارند تعلل می‌کنند و حالا هم بحث استفاده از واگن‌های اجاره‌ای در مترو مطرح شده است. همه اینها در حالی است که خود همین اتوبوس‌ها سهم بالایی در آلایندگی هوای تهران دارند. جدای از این موضوع نکته‌ای است که علیرضا اسماعیلی به درستی به آن اشاره می‌کند، نکته‌ای که به نوعی شاید محاط به کل این چالش باشد و کلید اصلی چرایی وضعیت موجود. او به جام جم می‌گوید: «اساسا نگاه مدیریت شهری به تهران به عنوان نمادی از شهرهای ایران نگاهی خودرومحور است تا انسان‌محور.» او برای توضیح این ادعا به مقایسه پیاده‌راه‌های تهران نسبت به معابر عبوری و خیابان‌ها اشاره دارد و به جام جم می‌گوید: «به جز چند استثنای محدود در شهری همچون تهران پیاده‌روی شهروندان اساسا امکان‌پذیر نیست، به این معنا که شهروندان نمی‌توانند با فراغت مسیری را پیاده طی کنند و طراحی شهری به گونه‌ای است که این افراد را مجبور به حضور در حاشیه خیابان می‌کند.» مصداق‌های دیگری هم از زبان این کارشناس در این رابطه وجود دارد، این که همان پیاده‌راه‌های موجود هم باید مولفه‌هایی همچون روشنایی معابر و... داشته باشد. این موضوعات چنان آشکار است که نیازی به مصداق‌های دیگری همچون فضایی برای دوچرخه‌سواری و... نیست.

حکمت

امام صادق (ع):

هر که پرده‌دری کند، اسرار و عیوب خانه خودش آشکار می‌شود.

غررالحکم

نکته روز

ایرانیان بر چه اساسی غذا انتخاب می‌کنند؟

بررسی‌های یک مطالعه نشان داد که بزرگسالان ایرانی غذا را بر اساس محرک‌هایی مانند جاذبه حسی، محتوای طبیعی و سلامتی انتخاب می‌کنند و آشنایی با مواد غذایی و نگرانی اخلاقی، کم‌اهمیت‌ترین محرک‌های انتخاب غذا در گروه‌های مختلف جمعیتی ایرانیان بود.

سارا جلالی فراهانی، محقق مرکز تحقیقات دانشگاه بهشتی می‌گوید: «شناخت و افزایش آگاهی درباره عوامل مؤثر بر انتخاب‌های غذایی می‌تواند اثرات سودمندی در تصمیم‌گیری‌های مختلف از تولید و معرفی محصولات جدید به بازار در کسب و کارهای خصوصی تا برنامه‌ریزی برای سیاستگذاری‌های عمومی و طراحی مداخلات با هدف بهبود عادات غذایی داشته باشد. بر اساس شواهد موجود؛ انتخاب مواد غذایی به طور گسترده تحت تاثیر عوامل روان شناختی، اجتماعی و فرهنگی قرار دارد.»

وی با اشاره به تفاوت‌های موجود در محرک‌های انتخاب غذا در کشورها و فرهنگ‌های مختلف افزود: آگاهی از تفاوت‌های نژادی و فرهنگی در محرک‌های انتخاب غذا ضروری به نظر می‌رسد. این یافته‌ها اطلاعات مفیدی را برای بازاریابی مواد غذایی در ایران و همچنین برنامه‌ریزی و سیاستگذاری‌های بهداشتی با هدف ترویج عادات غذایی سالم‌تر در ایرانیان ارائه می‌دهد.

خبر روز

قصه شامپانزه‌های فراری سوئد!

چهارشنبه گذشته چهار شامپانزه که در باغ‌وحش فورووویک سوئد نگهداری می‌شدند از محوطه مخصوص‌شان فرار کردند. این باغ‌وحش که در نزدیکی گاوله، در ۱۶۵ کیلومتری شمال استکهلم قرار دارد، بخشی از یک پارک تفریحی است. این پارک تنها ایستگاه تحقیقاتی پستانداران در کشورهای شمال اروپا نیز هست.

با فرار شامپانزه‌ها اوضاع کاملا به هم ریخت و مسئولان باغ‌وحش نمی‌توانستند آنها را پیدا کنند. پس از گذشت ۲۴ ساعت با یافتن آنها در حالت تهاجمی و خطرناک مجبور به شلیک شدند. سه شامپانزه کشته شدند و چهارمی همچنان زخمی است و به سبب رفتار پرخاشجویانه حیوان هنوز هیچ دامپزشکی نمی‌تواند برای رسیدگی به او نزدیک شود.

پارک حیوانات در بیانیه‌ای اعلام کرد شامپانزه‌ها داخل خانه میمون‌ها نگهداری می‌شدند و هنوز نمی‌دانند که آنها چگونه توانسته‌اند از آن خارج شوند. هم‌اکنون حیوان زخمی به تنهایی به محوطه خود بازگشته است. مدیر باغ‌وحش گفت: «این به آن معنی است که ما هنوز نمی‌توانیم به مردم اجازه دهیم آزادانه در پارک حرکت کنند و هنوز در آماده‌باش کامل هستیم. وضعیت بسیار جدی و غم‌انگیز بود هم برای حیوانات و هم برای کارمندان ما.»

در ماه‌های اخیر این اولین بار نیست که حیوانات برای مدت کوتاهی از باغ وحش‌های سوئد فرار می‌کنند. در ماه اکتبر، یک شاه‌کبری سمی از تراریوم خود در باغ‌وحشی در سوئد فرار کرد اما پس از یک هفته به تنهایی بازگشت! دانیل راث از انجمن باغ‌وحش سوئد به خبرگزاری سوئد گفت که هیچ ارتباطی بین این رویدادها نمی‌بیند.

پرسه

ما و فراموشی

آلزایمر بیماری عصر ماست، بیماری‌ای که نوع سبک زندگی شهروندان یکی از دلایل ابتلا به آن است و زندگی در عصر کنونی به نوعی همه مولفه‌های درگیری با این بیماری را در خود دارد. بیماری آلزایمر یک بیماری عصبی است که در آن مرگ سلول‌های مغزی باعث از دست‌دادن حافظه و زوال شناختی می‌شود. آلزایمر رایج‌ترین نوع زوال عقل است که حدود ۶۰ تا ۸۰ درصد موارد زوال عقل را تشکیل می‌دهد. تنها در آمریکا حدود پنج میلیون نفر به آلزایمر مبتلا هستند و برآوردها نشان می‌دهد که این تعداد تا سال ۲۰۶۰ تقریبا سه‌برابر خواهد شد.

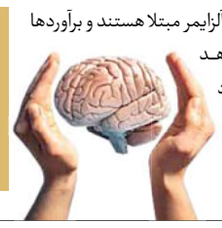

کیوآرکد را اسکن کنید

شهر بی‌آسمان

وضعیت آلودگی هوای تهران و کلانشهرها در ایران هر سال بدتر از سال گذشته است. برای حل این چالش چند ده‌ساله همچنان هیچ راهکار موثری جز تعطیلی مدارس و اداره‌ها وجود نداشته است، هر چند حالا قوه قضاییه به موضوع کم‌کاری در اجرای قانون هوای پاک ورود پیدا کرده اما این رویه هم چیزی از آلاینده‌های آسمان این روزها کم نمی‌کند. معاون استاندار تهران گفته است که مدارس همه شهرستان‌های استان تهران به جز فیروزکوه، دماوند و پردیس «غیرحضوری» می‌شوند. آلودگی تهران در طول هفته، در سطح زرد است و پایداری نسبی جو، عدم وزش باد قابل ملاحظه و افزایش غلظت آلاینده‌های جوی در پایتخت وجود خواهد داشت.

کیوآرکد را اسکن کنید

عکس روز

شهرگردی با دوربین

عکاسی شهری یا خیابانی، گونه‌ای عکاسی است که به‌تازگی استقبال بسیاری از آن شده است. البته گسترش شبکه‌های مجازی و هوشمندشدن گوشی‌های موبایل هم در این اقبال تازه بی‌تاثیر نیست، چراکه حالا هر شهروند با داشتن موبایل در نقش یک عکاس است اما بدیهی است هر که دوربین دارد، عکاس نیست. مثالش این قاب «مجید آزاد» عکاس جام‌جم از کوچه شهید خسرو قدیانی که ممکن است پیش چشم هر شهروندی باشد اما به چشم یک عکاس لطف دیگری پیدا می‌کند.

چهارراه

نبوغ پشت دوربین

حقایقی جالب درباره زندگی اسپیلبرگ
به بهانه زادروزش

استیون اسپیلبرگ به عنوان یک کارگردان، فیلمنامه‌نویس و تهیه‌کننده برای عاشقان پرده نقره‌ای نامی آشنا و قابل ستایش است. کارگردانی که علاوه بر ساخت فیلم‌های تجاری موفق و رکوردشکنی چون آرواره‌ها، ای‌تی و پارک ژوراسیک توانسته در سه نوبت جداگانه پرفروش‌ترین فیلم تمام دوران را در باکس‌آفیس جهانی کارگردانی کند. فیلم‌های اسپیلبرگ بیش از هر کارگردان دیگری درآمد کسب کرده و در مجموع، فیلم‌های او ۱۰/۵ میلیارد پوند فروش داشته‌اند. منتقدان تا سال‌ها به او انگ تجاری‌بودن می‌زدند و آثارش را فاقد جنبه هنری می‌دانستند اما اسپیلبرگ با فیلم‌هایی چون رنگ بنفش، امپراتوری خورشید و فهرست شیندلر نشان داد که در ساخت آثار هنری هم چیره‌دست است.

یکی از مهم‌ترین خدمات اسپیلبرگ به دنیای سینما، پیشنهاد رتبه‌بندی فیلم برای رده بالای ۱۳ سال است که نشان می‌دهد فقط افراد ۱۳ سال یا بالاتر می‌توانند حق تماشای فیلم را داشته باشند. فیلم‌های خودش الهام‌بخش اسپیلبرگ شد تا این پیشنهاد را ارائه کند، زیرا فکر می‌کرد که محتوای برخی فیلم‌هایش برای مخاطبان جوان‌تر مناسب نیست.

جدا از کارنامه درخشان این کارگردان کهنه‌کار، زندگی اسپیلبرگ هم داستان‌های جالبی برای بازگویی دارد. در اینجا به برخی جنبه‌های جالب زندگی این کارگردان سرشناس می‌پردازیم.

بازگشت به دانشگاه پس از ۳۴ سال!

چه کسی باور می‌کند چنین کارگردان موفقی پس از فارغ‌التحصیلی از دبیرستان، سه بار به مدرسه فیلم دانشگاه کالیفرنیای جنوبی درخواست داد و هر بار به دلیل نمرات متوسطش رد شد! اسپیلبرگ سپس به دانشگاه ایالتی کالیفرنیا درخواست داد و در آنجا پذیرفته شد. او بعدا با پیشنهاد کار به عنوان کارآموز در تلویزیون جهانی در سال ۱۹۶۸، دانشگاه ایالتی کالیفرنیا را رها کرد. سال ۲۰۰۲ در ۵۵ سالگی و ۳۴ سال پس از ترک دانشگاه او به دانشگاه بازگشت و پایان‌نامه‌اش را تحویل داد و رسما مدرک کارشناسی خود را در رشته تولید فیلم و هنرهای الکترونیک دریافت کرد. اسپیلبرگ اظهار داشت که این کار را برای فرزندانش و برای همه جوانان انجام داده است تا آنها اهمیت دستیابی به اهداف دانشگاهی خود را بدانند.

کشف بیماری در ۶۰ سالگی!

به نظر می‌رسد که هیچ چیز نمی‌تواند استیون اسپیلبرگ را متوقف کند، حتی یک ناتوانی یادگیری مانند نارساخوانی. در سال‌های تحصیل، اسپیلبرگ اغلب به دلیل ناتوانی در خوب‌خواندن مورد آزار و اذیت قرار می‌گرفت، زیرا او از نارساخوانی رنج می‌برد و متاسفانه در آن زمان هیچ‌کس نمی‌دانست. اسپیلبرگ تا ۶۰ سالگی پس از کسب میلیاردها دلار، چندین جایزه معتبر و مدرک لیسانس، متوجه بیماری خود نشد. او سال ۲۰۰۷ متوجه شد چرا در دوران کودکی همیشه در مدرسه از بچه‌های دیگر عقب بود یا چرا نمی‌توانست به سرعت بقیه بچه‌ها بخواند. استیون اسپیلبرگ نه‌تنها یک نماد است، بلکه یک الهام‌بخش است، زیرا هرگز اجازه نداد یک بیماری مانع از تبدیل‌شدنش به یکی از محبوب‌ترین کارگردانان تمام دوران شود.

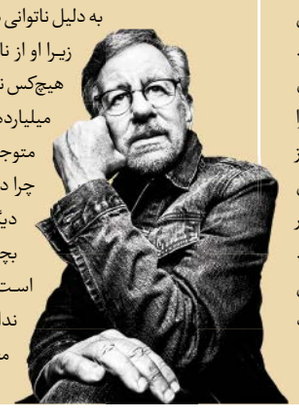

هنرپیشه محبوب اسپیلبرگ

آیا می‌دانید کدام بازیگر بیشترین نقش را در فیلم‌های اسپیلبرگ داشته است؟ می‌توانید ریچارد دریفوس، تام هنکس یا هریسون فورد را مثال بزنید، اما این اشتباه است. او کسی نیست جز سگ خود اسپیلبرگ! سگ اسپیلبرگ، المر، بیش از هر بازیگر دیگری در تعدادی از فیلم‌های او حضور داشته است. این سگ تا زمانی که زنده بود در بیشتر فیلم‌های او بازی کرد. از مهم‌ترین فیلم‌هایی که المر در آنها حضور داشته، می‌توان به «برخورد نزدیک از نوع سوم»، «شوگرلند اکسپرس»، «ویز» و «آرواره‌ها» اشاره کرد. نکته جالب در مورد عشق اسپیلبرگ به سگش، جرات او در نمایش مرگ سگ‌ها در فیلم‌هایش است، زیرا گفته شده او تنها کسی است که جرات نمایش کشتن سگ را دارد!

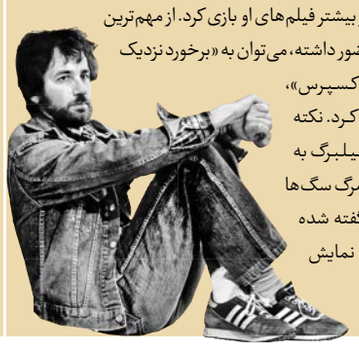

هوادار سرسخت بازی‌های ویدئویی
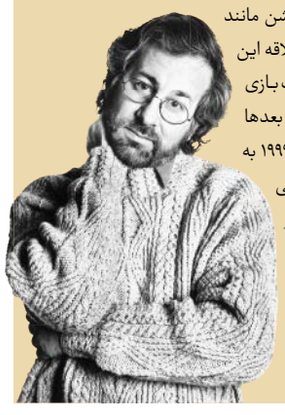
اسپیلبرگ یک گیمر واقعی است. او از دهه ۸۰ میلادی به بازی‌های ویدئویی روی آورد و آن را فراتر از یک سرگرمی ساده می‌دید. عشق استیون اسپیلبرگ به بازی‌های ویدئویی کاملا مشهود است. بازی‌های ویدئویی اکشن مانند Call of Duty و Half Life بازی‌های مورد علاقه این کارگردان است. اسپیلبرگ حتی ایده یک بازی تیراندازی در جنگ جهانی دوم را مطرح کرد که بعدها با انتشار آن در سونی پلی‌استیشن در سال ۱۹۹۹ به موفقیت بزرگی تبدیل شد. او بازی‌های ویدئویی را مکانی جالب برای سرگرمی و رهایی از فشارهای کاری می‌داند. اسپیلبرگ می‌گوید: «فکر می‌کنم فیلمسازان از بازی‌های ویدئویی چیزهایی یاد می‌گیرند. فیلم‌ها بیشتر و بیشتر شبیه بازی‌های ویدئویی می‌شود.»